

УДК 657.1.012:005
КП
N Держ. реєстрації – 0116U001147
Інв. N Б429-1-18

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з наукової роботи
Національної металургійної
академії України
_____ Ю.С.Пройдак
“ 2 ” липня 2018 р.

Міністерство освіти і науки України
Національна металургійна академія України
(НМетАУ)
пр. Гагаріна, 4, Дніпро, Україна, 49600; тел. (0562) 45 31 56;
факс (0562) 47 44 61; E-mail: dmeti@dmeti.dp.ua

З В І Т
з науково-дослідницької роботи
**«ІНФОРМАЦІЯ ОБЛІКУ В АНАЛІЗІ ЕФЕКТИВНОСТІ
ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ»**
(1.09.2015 р. – 30.06.2018 р.)

Шифр теми – **Б429010015**.

Характер звіту – **заключний**.

Керівники роботи:

к. е. н., професор

Г.О. Король

к. т. н., доцент

В. Д. Зелікман

Дніпро - 2018

СПИСОК ВИКОНАВЦІВ

1. Король Григорета Олександрівна, кандидат економічних наук, професор, професор кафедри обліку і аудиту НМетАУ – керівник роботи (вступ, розділ 1, висновки).

2. Зелікман Владислав Давидович, кандидат технічних наук, доцент, завідувач кафедри обліку і аудиту НМетАУ – керівник роботи (вступ, розділ 2, висновки).

3. Сокольська Рената Борисівна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри обліку і аудиту НМетАУ – відповідальний виконавець (розділ 3).

4. Безгодкова Аліна Олександрівна, старший викладач кафедри обліку і аудиту НМетАУ – виконавець (пункти 1.1.1, 1.2.1, 1.3.1).

5. Потрус Наталія Павлівна, старший викладач кафедри обліку і аудиту НМетАУ – виконавець (пункти 1.1.2, 1.2.3).

6. Ізвєкова Інна Миколаївна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри обліку і аудиту НМетАУ – виконавець (пункти 1.1.3, 1.2.2).

7. Кочко Наталія Олександрівна, старший викладач кафедри обліку і аудиту НМетАУ – виконавець (пункт 2.1.1).

8. Канська Ольга Ігорівна, старший викладач кафедри обліку і аудиту НМетАУ – виконавець (пункти 2.1.2, 3.2.1).

9. Труш Юлія Тимофіївна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри обліку і аудиту НМетАУ – виконавець (пункти 2.1.2, 2.2.2).

10. Распопова Юлія Олександрівна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри обліку і аудиту НМетАУ – виконавець (пункти 2.1.4, 2.2.3, 2.3.2).

11. Кравченко Тетяна Василівна, старший викладач кафедри обліку і аудиту НМетАУ – виконавець (пункти 2.1.5, 2.2.1, 2.3.1).

12. Акімова Тетяна Валеріївна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри обліку і аудиту НМетАУ – виконавець (вступ, пункти 3.1.1, 3.2.2, 3.3.1).

13. Єрьоміна Оксана Леонідівна, старший викладач кафедри обліку і аудиту НМетАУ – виконавець (пункти 3.1.2, 3.2.3).

РЕЗЮМЕ

Заключний звіт з науково-дослідницької роботи: 317 стор., 19 рис., 40 табл., 323 літ. джерела, 4 додатки.

Об'єкт дослідження – система аналізу ефективності діяльності вітчизняних суб'єктів господарювання.

Предмет роботи – обліково-аналітичне забезпечення ефективності діяльності суб'єктів господарювання.

Мета роботи – удосконалення методичних підходів до формування та застосування інформації обліку в аналізі ефективності діяльності суб'єктів господарювання.

Проведено аналіз існуючих підходів, досліджені теоретичні засади та розроблені методичні підходи до формування та застосування інформації управлінського обліку в аналізі ефективності діяльності суб'єктів господарювання. Досліджено та сформульовано удосконалене поняття «ефективність діяльності суб'єктів господарювання». Проаналізовано існуючі підходи та визначено поняття облікової політики, методичні підходи до її формування та вплив на ефективність діяльності підприємства. Встановлено об'єкт, предмет, суб'єктів, мету, принципи, умови, функції, методи підвищення ефективності діяльності суб'єктів господарювання на рівні суб'єкта господарювання та на рівні держави.

Проаналізовані та систематизовані існуючі підходи, розглянуто теоретичні засади обліково-аналітичного забезпечення взаємодії підприємства з контрагентами. Досліджено елементи та сформульовані основні завдання обліку і контролю розрахункових операцій з постачальниками та споживачами продукції та послуг, розглянута взаємодія підприємства з банком та функціонування податкової системи в умовах суб'єктів господарювання, проаналізовано систему розрахунків підприємства за обов'язковими платежами. Визначені теоретичні засади та розроблені методичні підходи до обліково-аналітичного забезпечення в процесі розрахунків підприємства з контрагентами та взаємодії в системі «підприємство-банк», а також до формування та використання інформації щодо обґрунтування вибору раціональної системи оподаткування суб'єктів господарювання.

Проведений аналіз існуючих науково-теоретичних підходів до організації руху та обробки облікової інформації на підприємстві. Розглянуто фактори, які впливають на системи обліку та звітності у зарубіжних країнах, виявлені шляхи вирішення проблем при запровадженні складання фінансової звітності підприємств в Україні за міжнародними стандартами. Досліджено теоретичні засади та розроблені методичні підходи до організації руху та обробки облікової інформації на підприємстві, інформаційного забезпечення внутрішньогосподарського контролю та організації системи обліку згідно з міжнародними стандартами обліку та міжнародною практикою.

ЕФЕКТИВНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ, УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК, АНАЛІЗ, ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ, МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ, ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА, ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, КОНТРАГЕНТИ, БАНК, ПОДАТКОВА СИСТЕМА, ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ, ВНУТРІШНЬОГОСПОДАРСЬКИЙ КОНТРОЛЬ, МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ОБЛІКУ І ЗВІТНОСТІ

ЗМІСТ

ВСТУП	9
1 ФОРМУВАННЯ ТА ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЇ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ В АНАЛІЗІ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ	13
1.1 Аналіз існуючих підходів до формування та застосування інформації управлінського обліку в аналізі ефективності діяльності суб'єктів господарювання	13
1.1.1 Аналіз існуючих підходів щодо сутності поняття ефективності діяльності суб'єктів господарювання	13
1.1.2 Дослідження існуючих підходів щодо методичних положень управлінського обліку суб'єктів господарювання в забезпеченні аналізу ефективності діяльності	26
1.1.3 Аналіз існуючих підходів щодо сутності поняття облікової політики, методичних підходів до її формування та впливу облікової політики на ефективність діяльності підприємства	30
1.2 Теоретичні засади формування та застосування інформації управлінського обліку в аналізі ефективності діяльності суб'єктів господарювання	35
1.2.1 Теоретичні засади підвищення ефективності діяльності суб'єктів господарювання	35
1.2.2 Теоретичні засади формування та застосування методичних положень управлінського обліку суб'єктів господарювання в забезпеченні аналізу ефективності діяльності	49
1.2.3 Теоретичні засади формування та застосування даних аналізу ефективності діяльності суб'єктів господарювання як інформаційного забезпечення прийняття управлінських рішень	63
1.3 Розробка методичних підходів до формування та застосування інформації управлінського обліку в аналізі ефективності діяльності суб'єктів господарювання	69

1.3.1 Розробка методичного підходу до застосування інформації управлінського обліку суб'єктів господарювання як забезпечення аналізу ефективності діяльності	69
1.3.2 Розробка методичного підходу до застосування інформації, одержаної в результаті аналізу, для підготовки та прийняття управлінських рішень щодо підвищення ефективності діяльності суб'єктів господарювання	75
1.4 Висновки по розділу 1	80
2 ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В ПРОЦЕСІ ВЗАЄМОДІЇ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ	82
2.1 Аналіз та систематизація існуючих підходів щодо обліково-аналітичного забезпечення взаємодії суб'єктів господарювання	82
2.1.1 Аналіз існуючих підходів щодо обліково-аналітичного забезпечення взаємодії підприємства з постачальниками	82
2.1.2 Обліково-аналітичне забезпечення взаємодії підприємства зі споживачами продукції та послуг	86
2.1.3 Аналітичне забезпечення взаємодії в системі «підприємство-банк»	90
2.1.4 Система розрахунків підприємства з бюджетом та функціонування податкової системи в умовах суб'єктів господарювання	94
2.1.5 Розрахунки підприємства за обов'язковими платежами	105
2.2 Теоретичні засади формування та використання обліково-аналітичного забезпечення в процесі взаємодії суб'єктів господарювання	112
2.2.1 Теоретичні засади формування та використання обліково-аналітичного забезпечення в процесі розрахунків підприємства з контрагентами	112
2.2.2 Обліково-аналітичне забезпечення в процесі взаємодії в системі «підприємство-банк»	126
2.2.3 Теоретичні засади формування та використання інформації щодо обґрунтування вибору оптимальної системи оподаткування суб'єктів господарювання	131

2.3 Розробка методичних підходів до формування та використання обліково-аналітичного забезпечення в процесі взаємодії суб'єктів господарювання	139
2.3.1 Розробка методичного підходу до формування та використання обліково-аналітичного забезпечення в процесі розрахунків підприємства з контрагентами	139
2.3.2 Розробка методичного підходу до формування та використання інформації при обґрунтуванні вибору оптимальної системи оподаткування суб'єктів господарювання	147
2.4 Висновки по розділу 2	153
3 ОРГАНІЗАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАДАННЯ ОБЛІКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ В АНАЛІЗІ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ	160
3.1 Аналіз існуючих підходів щодо організаційного забезпечення надання облікової інформації	160
3.1.1 Аналіз існуючих підходів до організації руху та обробки облікової інформації на підприємстві	160
3.1.2 Аналіз існуючих підходів до організації системи обліку у міжнародних стандартах бухгалтерського обліку та фінансової звітності та у міжнародній практиці	164
3.2 Теоретичні засади організаційного забезпечення надання облікової інформації в аналізі ефективності діяльності суб'єктів господарювання	170
3.2.1 Теоретичні засади організації руху та обробки облікової інформації на підприємстві	170
3.2.2 Теоретичні засади інформаційного забезпечення внутрішньогосподарського контролю на підприємстві	182
3.2.3 Теоретичні засади організації системи обліку згідно з міжнародними стандартами бухгалтерського обліку та міжнародною практикою	195
3.3 Розробка методичних підходів до організаційного забезпечення надання облікової інформації в аналізі ефективності діяльності суб'єктів господарювання	208

3.3.1	Методичний підхід до формування (удосконалення) інформаційного забезпечення внутрішньогосподарського контролю діяльності суб'єктів господарювання	208
3.3.2	Розробка методичного підходу до організації руху та обробки облікової інформації відповідно до міжнародної практики	237
3.4	Висновки по розділу 3	244
	ВИСНОВКИ	248
	СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ	254
Додаток А	Календарний план держбюджетної науково-дослідницької роботи «Інформація обліку в аналізі ефективності діяльності суб'єктів господарювання» (шифр теми – Б429010015, № держ. реєстрації – 0116U001147) згідно затвердженого тематичного плану держбюджетних науково-дослідних робіт Національної металургійної академії України в межах робочого часу викладачів	285
Додаток Б	Список основних наукових публікацій керівників та виконавців науково-дослідницької роботи “Інформація обліку в аналізі ефективності діяльності суб'єктів господарювання” (шифр теми – Б429010015, № держ. реєстрації – 0116U001147), надрукованих за період виконання роботи (у т.ч. у співавторстві)	286
Додаток В	Витяг з протоколу №20 засідання кафедри обліку і аудиту від “2” липня 2018 р.	316
Додаток Г	Акт від 29 червня 2018 р. про впровадження в навчальний процес результатів науково-дослідницької роботи “Інформація обліку в аналізі ефективності діяльності суб'єктів господарювання”	317